

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 191/2019
31.01.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Биљане Драгојевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА, из ..., чији је пуномоћник Душан Ђорђевић, адвокат из ..., против тужене ББ, из ..., чији је пуномоћник Данијел Мијатовић, адвокат из ..., ради промене вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 452/18 од 26.09.2018. године, у седници одржаној 31.01.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 452/18 од 26.09.2018. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Петровцу на Млави, Судске јединице у Жагубици П2 32/2018 од 03.07.2018. године, одбијен је, као неоснован, захтев тужиоца којим је тражио да му се малолетни ВВ из ..., рођен ... године, повери на негу, чување и васпитање – самостално вршење родитељског права, да се обавезе тужена да почев од дана подношења тужбе па убудуће, док за то постоје законски услови, на име доприноса за издржавање свог малолетног детета ВВ, рођеног ... године, месечно плаћа по 8.000,00 динара, сваког 01. до 10. у месецу на руке законском заступнику оцу и да се на тај начин промени одлука о поверавању малолетног детета одређена пресудом Основног суда у Пожаревцу, Судске јединице у Жагубици П2 970/12 од 25.03.2013. године. Одбијен је, као неоснован евентуални захтев тужиоца којим је тражио да родитељско право над малолетним дететом врше заједнички родитељи, тужилац и тужена, тако што ће дете радним даном боравити у домаћинству код оца, а викендом од петка до недеље у домаћинству код мајке, половину школског распуста код оца, а половину код мајке, у време крсне славе код оца и мајке, када они славе крсну славу, а у време верских и државних празника наизменично код сваког родитеља и да се утврди да ће пребивалиште малолетног детета бити на адреси код оца, затим да се обавезе тужилац да почев од дана доношења пресуде па убудуће, док за то постоје законски услови, на име доприноса за издржавање малолетног детета плаћа по 4.000,00

динара месечно сваког 01. до 10. у месецу мајци, те да се на тај начин промени одлука о поверавању и о издржавању детета одређена пресудом Основног суда у Пожаревцу, Судске јединице у Жагубици П2 970/12 од 25.03.2013. године, као и да свака странка сноси своје трошкове. Одбијен је, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се малолетно дете повери на негу чување и васпитање, самостално вршење родитељског права оцу, да се обавезе тужена да почев од дана подношења тужбе па убудуће док за то постоје законски услови плаћа на име доприноса за издржавање малолетног детета по 8.000,00 динара месечно, сваког 01. до 10. у месецу на руке законском заступнику оцу и да се на тај начин промени одлука о поверавању и о издржавању детета одређена пресудом Основног суда у Пожаревцу, Судске јединице у Жагубици П2 970/12 од 25.03.2013. године. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 452/18 од 26.09.2018. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе странака, као неосноване и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремени изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. ЗПП ("Службени гласник РС", бр.72/11, 55/14), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Указивање тужиоца на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене пред другостепеним судом је неосновано, јер у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су биле у ванбрачној заједници до 2012. године. Заједничко малолетно дете странака ВВ рођен је ... године. Тужена је напустила домаћинство у коме је живела са тужиоцем и његовим родитељима, због присуства насиља у породици, а малолетно дете странака остало је да живи са оцем и његовим родитељима. Правноснажном пресудом Основног суда у Пожаревцу, Судске јединице у Жагубици П2 970/12 од 25.03.2013. године малолетно дете странака поверено је мајци на самостално вршење родитељског права. С обзиром на то да тужилац није дозвољавао одржавање личних односа између малолетног детета и тужене, пред Основним судом у Пожаревцу, Судском јединицом у Жагубици у предмету П2 131/14, који поступак је покренут по тужби Центра за социјални рад, Општине ... и ...против овде тужиоца, закључено је поравнање 25.11.2014. године, којим је утврђено да малолетно дете има право да одржава личне односе са својом мајком и то најмање једном недељно и то недељом

почев од 12,00 часова, у трајању од најмање један сат, а које виђање ће се вршити у стану на адреси мајке, тако што ће тужилац малолетно дете одводити на адресу мајке, где ће дете бити са мајком, а након тога ће дете преузимати и враћати у своје домаћинство, што се од тада спроводило, тако да је тужена редовно виђала малолетно дете према договореним терминима. По правноснажности напред наведене пресуде, којом је заједничко малолетно дете странака поверено туженој на самостално вршење родитељског права, тужена је покренула поступак принудног извршења пред Основним судом у Пожаревцу, Судском јединицом у Жагубици, јер тужилац није хтео да добровољно изврши исту, у ком поступку је тужиоцу изречено више новчаних казни, као и казна затвора у трајању од два месеца. Како тужилац и даље није хтео да добровољно изврши наведену пресуду, тужена је поново, 07.04.2017. године, покренула поступак принудног извршења, приликом спровођења извршења тужилац је са члановима своје породице одбијао да преда дете туженој, да би се на крају сагласио и наведено решење било спроведено посредством полицијских службеника и радника Центра за социјални рад ..., 14.11.2017. године, када је дете без отпора пошло са мајком из домаћинства оца.

Тужена живи у ... са новим ванбрачним партнером, који јој у свему пружа подршку и са којим има заједничко дете, сада старости ... године. Незапослена је, њен ванбрачни партнер има стално запослење и остварује зараду од 40.000,00 динара и приходе као ... 20.000,00 динара, а услови код њих омогућавају несметан боравак малолетног детета код тужене. Тужилац живи у заједничком домаћинству са родитељима и бабом, које домаћинство поседује 12 хектара обрадиве земље, а кућа у којој тужилац живи опремљена је потребним покућством и уредно је одржавана. Запослен је у ..., на радном месту ... и остварује месечну нето зараду од 68.000,00 динара.

Суд је поступајући у складу са чланом 270. Породичног закона, затражио налаз и стручно мишљење од надлежних органа старатељства, Центра за социјални рад Општине ..., на чијем подручју живи тужена и Центра за социјални ради Општине ... и ..., на чијем подручју живи тужилац, и након неуспешног покушаја да усагласи мишљења ова два органа старатељства, суд је затражио налаз и мишљење стручног тима Института за ментално здравље у Институт за ментално здравље у ... је у свом налазу и стручном мишљењу од 20.02.2017. године, након свеобухватне опсервације странака и малолетног детета, навео да отац има очувану родитељску способност и да је способан за вршење родитељског права, а у родитељској улози испољава капацитете да препознаје и испуњава базичне али не и развојне потребе малолетног детета, да није одвојио партнерску од родитељске улоге, те да је стога смањено емпатијско разумевање развојних потреба детета. Мајка има очувану родитељску способност и способна је за вршење родитељског права, а у родитељској улози испољава капацитете да препознаје и испуњава базичне и развојне потребе малолетног детета. Малолетно дете има добар однос са оба родитеља, не показује страх у контакту са мајком, дете показује интересовање за игру са оба родитеља уз добру емоционалну размену са оба родитеља. Из допунског налаза и мишљења Института за ментално здравље у ... од 28.05.2018.

године следи да је малолетно дете способно да искаже своје мишљење о томе са којим родитељем жели да живи, да има добар однос са оба родитеља, уз добру емоционалну размену са оба родитеља, лојалан више оцу него мајци и да нема психопатолошких манифестација да је промена породичног окружења и живот са мајком и њеном породицом довела до негативног утицаја на психофизички развој детета.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно је примењено материјално право када је одбијен као неоснован захтев тужиоца, којим је тражио да се промени одлука о вршењу родитељског права у односу на малолетно дете.

Чланом 3. став 1. Конвенције о праву детета прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Ставом 2. истог члана прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере. Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона, којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Чланом 266. истог закона прописано је да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Чланом 67. Породичног закона, прописано је да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Садржина родитељског права, која се састоји од дужности старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања детета, као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је одредбама члана 68.-74. Породичног закона, а суштина ових дужности права родитеља је добробит и најбољи интерес детета.

Породични закон не искључује могућност промене вршења родитељског права. Одлука о вршењу родитељског права може да се промени уколико су се значајније промениле околности након доношења те одлуке. Суд одлучујући о таквом захтеву је дужан да цени да ли је дошло до нових околности због којих је неопходно променити одлуку о вршењу родитељског права, при томе ценећи најбољи интерес детета. Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а заштита интереса детета је одлучујућа околност која се цени приликом доношења одлуке о вршењу родитељског права, односно промене одлуке о вршењу родитељског права.

Када се пође од утврђеног чињеничног стања, да је малолетно дете странака након престанка ванбрачне заједница наставило да живи са тужиоцем, да иако је

правноснажном пресудом Основног суда у Пожаревцу, Судске јединице у Жагубици П2 970/12 од 25.03.2013. године малолетно дете поверено туженој на самостално вршење родитељског права, да је тужилац туженој тек принудним путем предао дете 14.11.2017. године, да оба родитеља имају очувану родитељску способност и да су способни за вршење родитељског права, да мајка у родитељској улози испољава капацитете да препознаје и испуњава базичне и развојне потребе малолетног детета, да малолетно дете има добар однос са оба родитеља, да не показује страх у контакту са мајком, да показује интересовање за игру са оба родитеља уз добру емоционалну размену са оба родитеља и да дете последње године живи у домаћинству са мајком и да нема психопатолошких манифестација да је промена породичног окружења и живот са мајком и њеном породицом довело до негативног утицаја на психо-физички развој детета, то Врховни касациони суд налази да је правилан закључак нижестепених судова да није дошло до промењених околности, због којих би било потребно да се промени одлука о вршењу родитељског права у односу на ранију одлуку, којом је дете поверено мајци, овде туженој и правилно су одлучили нижестепени судови када су одбили, као неоснован, захтев тужиоца.

Неосновано се ревизијом указује да су испуњени услови да се промени одлука о вршењу родитељског права, јер из утврђеног чињеничног стања следи да је малолетно дете странака више лојално оцу него мајци. Наводи су неосновани, јер се не ради о промењеним околностима које би представљале разлог за промену одлуке о вршењу родитељског права. Чињеница да је малолетно дете странака више лојално оцу него мајци не значи да су интереси детета код мајке угрожени или на било који начин доведени у питање. Малолетно дете има добар однос са оба родитеља, последње године живи у домаћинству са мајком, која испуњава базичне и развојне потребе детета, а промена породичног окружења и живот са мајком и њеном породицом није негативно утицало на психо-физички развој детета.

Неосновани су и наводи ревизије да је требало прибавити мишљење детета са којим од родитеља жели да живи, с обзиром да из налаза и мишљења Института за ментално здравље следи да је малолетно дете способно да искаже своје мишљење о томе са којим родитељем жели да живи. Наводи су неосновани, јер суд када је у питању најбољи интерес детета не опредељује само мишљење детета, већ и друге околности које се тичу узраста и пола детета, потреба детета, као и способност родитеља да задовољи потребе детета. Осим тога, стручни тим Института за ментално здравље, која установа је специјализована за посредовање у породичним односима, обавио је интервју са малолетним дететом, па су стога нижестепени судови правилно закључили да у конкретном случају није потребно посебно прибавити мишљење детета, нити у овом случају, с обзиром на старосну доб детета има повреде члана 65. Породичног закона.

Нису основани ни наводи ревизије којима се указује на садржину налаза и мишљења органа старатељства и предлог да се дете повери оцу на самостално вршење родитељског права, односно да се промени одлука о вршењу родитељског права, с обзиром да су нижестепени судови правилно ценили налазе и стручна

мишљења надлежних органа старатељства, па како су дата различита мишљења органа старатељства у погледу одлуке о вршењу родитељског права, односно промене одлуке о вршењу родитељског права и како ова два органа старатељства нису усагласила мишљења, правилно је суд затражио налаз и стручно мишљење од Института за ментално здравље у ..., као специјализоване установе за посредовање у породичним односима, која установа се изјаснила о свим питањима која су од значаја за доношење одлуке о захтеву тужиоца.

Правилан је закључак нижестепених судова да нису испуњени ни услови да се промени одлука о вршењу родитељског права, тако што би родитељи заједнички вршили родитељско право над малолетним дететом, с обзиром да странке нису постигле споразум о заједничком вршењу родитељског права, сагласно члану 76. Породичног закона.

Са напред наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић